

Sygn. akt I ACa 351/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Ewa Popek
Sędzia:	SA Jerzy Nawrocki (spr.)
Sędzia:	SO del. Grzegorz Wójtowicz
Protokolant	Sekretarz sądowy Magdalena Szymaniak

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2013 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w L. w A.

przeciwko R. W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 1 marca 2013 roku, sygnatura akt IX GC 116/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego R. W. na rzecz powoda (...) z siedzibą w L. w A. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

I A Ca 351/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 1 marca 2013r. Sąd Okręgowy w Lublinie po rozpoznaniu sprawy z powództwa (...) z siedzibą w L. w A. przeciwko R. W. o zapłatę, zasądził od pozwanego na rzecz powoda 61.327,00 Euro z odsetkami w wysokości 5 % od dnia 6 stycznia 2012 roku do dnia zapłaty oraz 20.277 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, iż w sprawie niniejsze okoliczności faktyczne stanowiące podstawę rozstrzygnięcia nie były sporne. Wynikało z nich, że powód zlecił pozwanemu jako podwykonawcy usługę samochodowego przewozu przesyłki telewizorów z Polski do Turcji, w wykonaniu zlecenia na przewóz jaki sam otrzymał od zamawiającego – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W.(k.23-27). Przedmiotem umowy był transport 345 sztuk telewizorów marki (...) o łącznej wartości 111 031,35 \$ amerykańskich.

Pozwany R. W. po otrzymaniu zlecenia transportowego od powoda, z uwagi na brak własnych możliwości transportowych zamieścił ogłoszenie na portalu (...) Giełda (...) (www. (...).(...)) o możliwości przyjęcia zlecenia w postaci przewozu przedmiotowego ładunku telewizorów. Po zamieszczeniu ogłoszenia zgłosił się M. T. działający jako MT (...), który po przesłaniu faxem dokumentów i sprawdzeniu ich przez pracownika pozwanego P. M. podjął się przewozu przesyłki (zeznania świadków – P. M. (k.304),A. G. (k.338), zeznania strony R. W. (k.354).

W dniu 5 stycznia 2011 r. zgłosił się kierowca samochodu o numerach wskazanych przez pozwanego pod adresem wskazanym w zleceniu, w celu załadowania przesyłki (ładunek 345 telewizorów marki (...) o łącznej wartości 11 031,35 usd). Przyjęcie towaru do przewozu kierowca potwierdził podpisem w rubryce 23 listu przewozowego (list przewozowy - k.26).

W czasie wyznaczonym w zleceniu transportowym przesyłka telewizorów nie dotarła do miejsca przeznaczenia. Okazało się, że towar nie dotarł na odprawę celną, a telefony podane przez M. T. do niego i do kierowcy przestały odpowiadać.

Powód uzyskał informację od pozwanego, że przesyłka została skradziona przez M. T., który podjął się przewozu jako podwykonawca pozwanego. O zdarzeniu pozwany zawiadomił policję. W wyniku zawiadomienia policji o popełnionym przestępstwie zostało wszczęte śledztwo przez Prokuraturę Rejonową w R. w sprawie I Ds. 103/11. Po przeprowadzeniu śledztwa przez organy ścigania ustalono, że osobami odpowiedzialnymi za podstępne wyłudzenie towaru na szkodę R. W. byli: G. M. (1), M. U. (1), D. K. (1), M. T., R. K. (1) i J. B. (1). Po przeprowadzonym postępowaniu przygotowawczym do Sądu Okręgowego w G. W. wpłynął akt oskarżenia przeciwko wszystkim wyżej wymienionym osobom, gdzie toczy się sprawa sygn. akt II K 186/11.

Do powoda jako przewoźnika odpowiedzialnego za przewóz przedmiotowej przesyłki wystąpił ubezpieczyciel ładunku w transporcie – firma LIG (...) Ltd reprezentowany przez firmę (...) Ltd w L. - żądając od niego zapłaty odszkodowania w kwocie 122 134,48 usd.

Powód zaspokoił zgłaszane roszczenia ostatecznie w wyniku porozumienia wypłacając odszkodowanie za utracony w przewozie ładunek w wysokości 63 612 euro. Od powyższej kwoty powód potrącił swój dług wobec pozwanego w wysokości 2 285 euro i w ten sposób ustalił kwotę roszczenia odszkodowawczego, które zgłosił pozwanemu w wysokości 61 327 euro(k.39-60). Powyższe ustalenia wynikały ze stanowisk stron i zeznań przesłuchanych świadków P. M. (zeznania – k.304), A. G. (zeznania – k.338) oraz pozwanego R. W. (zeznania – k.354).

Uwzględniając roszczenie w całości Sąd wskazał, że w sprawie znajdują zastosowanie przepisy konwencji CMR, gdyż umowa przewozu miała charakter międzynarodowy z uwagi na miejsce wydania towaru w Polsce i miejsce jego odbioru w Turcji (art. 1 konwencji CMR).

Zgodnie z art.3 konwencji CMR przewoźnik odpowiada jak za swoje działania, za czynności i zaniedbania swoich pracowników i wszystkich innych osób, do których usług odwołuje się w celu wykonania przewozu, kiedy ci pracownicy lub te osoby działają w wykonaniu swoich funkcji.

Zgodnie zaś z art.17 ust.1 i 2 konwencji CMR przewoźnik odpowiada za całkowite lub częściowe zaginięcie towaru lub za jego uszkodzenie, które nastąpi w czasie między przyjęciem towaru a jego wydaniem, jak również za opóźnienie dostawy.Przewoźnik jest zwolniony od tej odpowiedzialności, jeżeli zaginięcie, uszkodzenie lub opóźnienie spowodowane zostało winą osoby uprawnionej, jej zleceniem nie wynikającym z winy przewoźnika, wadą własną towaru lub okolicznościami, których przewoźnik nie mógł uniknąć, i których następstwom nie mógł zapobiec.

Pozwany jako przewoźnik nie kwestionował zasady swojej odpowiedzialności. Sąd wskazał, że przewoźnik odpowiada również tak jak za swoje własne działania, za działania podwykonawcy, który w jego zastępstwie (a więc i na jego ryzyko) podjął się wykonania przedmiotowego zlecenia. Na tej podstawie pozwany ponosi odpowiedzialność za

działania M. T., który jak wynika z akt sprawy karnej (k.263 i n.) utworzył firmę w celu dokonywania kradzieży towarów.

Pozwany nie uznawał roszczenia twierdząc, że jest zwolniony z odpowiedzialności na podstawie art. 17 ust.2 konwencji CMR, gdyż do zaginięcia towaru doszło w okolicznościach, których nie mógł uniknąć ani im zapobiec. Sąd Okręgowy tego stanowiska nie podzielił.

Sąd wskazał, że pozwany dokonując wyboru podwykonawcy naruszył zasady należytej staranności obowiązujące go jako profesjonalistę wykonującego przewozy międzynarodowe. Pozwany miał świadomość, że przedmiotem przewozu będzie towar dużej wartości, łatwo zbywalny. Z tego względu działając z należytą starannością nie powinien zdawać się na usługi podmiotu, z którym wcześniej nie współpracował, i który nie był mu polecany przez inne wiarygodne osoby. Pozwany był zobowiązany do wyjątkowo dokładnego sprawdzenia podmiotu, któremu powierzył wykonanie przewozu. Tymczasem pozwany mimo braku jakiegokolwiek wiedzy o rzetelności firmy, która się do niego zgłosiła za pośrednictwem portalu internetowego, nie sprawdził jej polisy ubezpieczeniowej (która okazała się fałszywa), choć było to możliwe (zeznania św. P. M.). Pozwany uznał za wystarczające przesłanie mu dokumentów przez firmę (...), z jego zeznań zaś wynikało, że podmioty które rejestrują się na giełdzie internetowej są sprawdzane tylko pod kątem dokumentów rejestrowych (zeznania pozwanego).

Taka weryfikacja okazała się niewystarczająca.

Sąd uznał, że w stosunku do pozwanego nie zaistniały przesłanki zwalniające go od odpowiedzialności za utratę przewożonego towaru i zasądził od niego całość dochodzonej przez powoda należności w kwocie 61 327 euro wraz z odsetkami w wysokości 5% od dnia 6 stycznia 2012r. zasądzonymi na podstawie art. 27 ust.1 konwencji CMR. O kosztach procesu, na które złożyły się opłata sądowa i koszty zastępstwa prawnego Sąd orzekł w oparciu o art. 98 kpc.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany zaskarżając wyrok w całości, wnosząc o jego zmianę i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu za obie instancje. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu przy uwzględnieniu kosztów procesu za obydwie instancje.

Pozwany zaskarżonemu wyrokowi zarzucał:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności:

a) art. 17 ust. 2 Konwencji CRM sporządzonej w Genewie w dniu 19 maja 1956r. poprzez błędne zastosowanie tego przepisu polegające na pominięciu przesłanki wyłączającej winę pozwanego w postaci wystąpienia tych okoliczności , których pozwany nie mógł uniknąć, ani im zapobiec (kradzież towaru) oraz przypisaniu pozwanemu winy o charakterze absolutnym, a nie winy na zasadzie ryzyka,

b) art. 355 § 2 kc, poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na uznaniu, iż pozwany, dokonując wyboru podwykonawcy, nie dochował zasad należytej staranności oraz przypisanie pozwanemu winy o charakterze absolutnym, a nie winy na zasadzie ryzyka,

c) art. 5 kc poprzez brak jego zastosowania w okolicznościach niniejszej sprawy i obciążenie pozwanego odpowiedzialnością za działania podwykonawcy, który utworzył firmę wyłącznie w celu dokonywania kradzieży towarów, co jest ewidentnie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego,

d) art. 29 Konwencji CMR sporządzonej w Genewie w dniu 19 maja 1956 roku, poprzez brak jego zastosowania, i nieuwzględnienie okoliczności „braku złego zamiaru pozwanego” pozwalającego na wyłączenie odpowiedzialności pozwanego w niniejszej sprawie.

2. naruszenie przepisów prawa procesowego:

a) art. 227 w zw. z art. 233 kpc, poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału w sprawie oraz nieprzeprowadzenie dowodów:

- z zeznań świadków G. M. (1), M. U. (1), D. K. (1), M. T., R. K. (2) i J. B. (1), na okoliczność udowodnienia należytej staranności pozwanego przy doborze podwykonawcy oraz udowodnienia, iż kradzież towaru, którego wartość jest przedmiotem niniejszej sprawy, nastąpiła w okolicznościach, których pozwany nie mógł uniknąć i których następstwom nie mógł zapobiec,

- z zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa oraz aktu oskarżenia w sprawie karnej I Ds. 103/11 na okoliczność, iż kradzież towaru, którego wartość jest przedmiotem niniejszej sprawy, z uwagi na starannie zaplanowany i niemożliwy do przewidzenia proceder kryminalny, nastąpiła w okolicznościach, których pozwany nie mógł uniknąć i których następstwom nie mógł zapobiec,

- z korespondencji mailowej z dnia 05.01.2011 roku oraz wydruku rozmowy P. M. z M. T. za pośrednictwem komunikatora www.trans.eu na okoliczność wykazania należytej staranności pozwanego w doborze podwykonawcy,

- z dokumentów rejestrowych podwykonawcy tj. zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, zaświadczenia o numerze REGON, licencji nr (...), ubezpieczenia OCP, na okoliczność wykazania należytej staranności w doborze podwykonawcy i wykazania, iż szkoda powstała w wyniku okoliczności, za które pozwany nie ponosi winy, gdyż nie mógł ich uniknąć i zapobiec.

3. sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału w sprawie poprzez wyprowadzenie przez Sąd orzekający w sprawie błędnego logicznie wniosku z ustalonych w toku postępowania stanu faktycznego, a w szczególności:

a) bezkrytyczne przyjęcie oświadczeń składanych przez świadka powoda A. G. jako wykładni należytej staranności obowiązującej profesjonalistów w branży przewozowej i podniesienie zeznań tego świadka do rangi opinii biegłego w całkowitym oderwaniu od realnych możliwości doboru podwykonawców i zleceń transportowych przez profesjonalistów prowadzących działalność gospodarczą w skali zbliżonej do pozwanego,

b) ustalenie, że pozwany naruszył zasady należytej staranności w wyborze podwykonawcy poprzez niewystarczające zweryfikowanie podwykonawcy,

c) ustalenie, iż pozwany miał możliwość weryfikacji autentyczności polisy OC podwykonawcy w firmie ubezpieczeniowej,

d) ustalenie, iż weryfikacja podmiotów rejestrujących się na Europejskiej Giełdzie Transportowej, polega wyłącznie na sprawdzeniu dokumentów rejestrowych.

4. nieważność postępowania wobec pozbawienia pozwanego możliwości obrony swoich praw poprzez nieprzeprowadzenie dowodów z zeznań świadków G. M., M. U., D. K., M.T., R.K. i J. B..

Powód wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje. Apelacja jest nieuzasadniona.

Z okoliczności niespornych w sprawie wynika, że pozwany wykonując umowę przewozu zawartą z powodem zlecił jej wykonanie podwykonawcy, który dopuścił się przestępstwa w postaci kradzieży towaru będącego przedmiotem umowy przewozu.

Powierzenie przesyłki podwykonawcy nie ma wpływu na ustalony w przepisach Konwencji zakres odpowiedzialności przewoźnika. Przewoźnik ponosi bowiem ryzyko wadliwego działania [zaniechania] podwykonawcy [art. 3 Konwencji]. Wykazanie, przez przewoźnika, że nie ponosi winy w wyborze podwykonawcy nie jest wystarczające do uwolnienia się jego od odpowiedzialności względem nadawcy. Przewoźnik musiałby w celu zwolnienia się od

odpowiedzialności wykazać, że szkoda powstała z przyczyn, za które i on nie ponosiłby odpowiedzialności [por. W Górski, K. Wesołowski: Komentarz do przepisów o umowie przewozu i spedycji. Kodeks cywilny- Prawo przewozowe- CMR . Ośrodek doradztwa i Doskonalenia Kadr Sp. z o.o. Gdańsk2006r. s. 254, pkt III] .

Co więcej przywołany w apelacji pozwany art. 29 Konwencji nie pozostawia wątpliwości, że przewoźnik nie ma prawa do korzystania z postanowień Rozdziału IV Konwencji, które wyłączają lub ograniczają jego odpowiedzialność, albo które przenoszą na drugą stronę ciężar dowodu, jeżeli szkoda powstała wskutek złego zamiaru przewoźnika lub jego podwykonawcy.

Podwykonawca umowy przewozu jest niewątpliwie osobą, do której usług odwołuje się przewoźnik dla wykonania przewozu [art. 29 ust. 2 Konwencji]. Kradzież towaru przez takiego podwykonawcę skutkuje zatem niestosowaniem wyłączeń odpowiedzialności przewoźnika przewidzianych w art. 17 ust. 2 Konwencji, na które powoływał się pozwany. W takiej sytuacji o odpowiedzialności pozwanego przesądza ogólna reguła odpowiedzialności przewoźnika przewidziana w art. 3 Konwencji.

Kradzież towaru przez przewoźnika - podwykonawcę jest zawsze „działaniem w wykonywaniu swych funkcji”, a nie szkodą wyrządzoną jedynie przy okazji wykonywania tych funkcji. Wykonywanie pieczy nad przesyłką i jej wydanie w miejscu przeznaczenia należą do istotnych obowiązków wynikających z umowy przewozu [por. op.cit. s. 255 , pkt VI]. Z tego względu uznać należy, że dopuszczenie się przestępstwa przez podwykonawcę pozwanego - M. T., przesądza o działaniu „w złym zamiarze” w rozumieniu art. 29 Konwencji, co przesądza o odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego wobec powoda, na podstawie art. 3 Konwencji.

Z tego względu nie są uzasadnione zarzuty naruszenia prawa procesowego i materialnego wskazane w apelacji. Zeznania świadków na okoliczność należytej staranności pozwanego przy doborze podwykonawcy i na okoliczność, że kradzież towaru była okolicznością, której pozwany nie mógł uniknąć i nie mógł zapobiec, w świetle przytoczonych wcześniej artykułów Konwencji nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Podobnie jak wszystkie inne dowody pominięte przez Sąd Okręgowy a wskazane w pkt „2a” apelacji. Również okoliczności, co do których w ocenie apelującego Sąd pierwszej instancji miał poczynić wadliwe ustalenia [pkt 3 apelacji] nie uzasadniają wniosków apelacji, gdyż nie mogły one mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy.

Zarzut nieważności postępowania ze względu na naruszenie prawa pozwanego do obrony [pkt 4] , na tej podstawie, że Sąd pominął bądź oddalił wnioski dowodowe strony pozwanej, w ogóle nie jest uzasadniony. W orzecznictwie przyjmuje się, iż strona zostaje pozbawiona możliwości obrony swych praw tylko w takiej sytuacji, która uniemożliwia, popieranie przed sądem dochodzonych żądań (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2013r., II Cz 19/13, Lex 1343967]. Zarzuty dotyczące nieprzeprowadzenia postępowania dowodowego, w sytuacji gdy strona przez cały proces była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, prawidłowo powiadamianego o terminach rozpraw i obecnego na rozprawach, mogłyby co najwyżej uzasadniać zarzut dokonania wadliwych ustaleń faktycznych przez Sąd pierwszej instancji. I to tylko wówczas gdyby Sąd pominął materiał dowodowy istotny dla rozstrzygnięcia sprawy, co w sprawie niniejszej nie miało miejsca.

Całkowicie chybiony jest zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 5 kc poprzez jego niezastosowanie. Określenie w Konwencji CMR zasad odpowiedzialności przewoźnika za szkody w związku z wykonywaniem umowy przewozu i dochodzenie przez poszkodowanego odszkodowania zgodnie z postanowieniami Konwencji nie może być uznane za nadużycie prawa w rozumieniu art. 5 kc.

Sąd Okręgowy prawidłowo zatem uznał, że roszczenie odszkodowawcze powoda jako nadawcy przesyłki wobec pozwanego jako przewoźnika jest uzasadnione co do zasady. Wysokość zaś dochodzonego roszczenia odszkodowawczego nie była przez pozwanego kwestionowana.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelacji i na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc i w zw. z § 2 ust. 2 , § 6 pkt 7 i § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów

nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu [Dz.U. 163, poz.1348] zasądził od pozwanego na rzecz powoda 5 400zł tytułem zwrotu kosztów procesu przed sądem drugiej instancji.